

Demokrat Parti Döneminde Tarihçilik & Tarih Eğitimi

Maarif/ Milli Eğitim şûraları

- Cumhuriyet tarihinde 18 kez Maarif/Millî Eğitim şûrası toplanmıştır.
- Yalnızca 1943, 1949, 1974, 1982 ve 1988 yıllarında tarih eğitimine ilişkin görüşmeler yapıldığına ve kararlar alındığına rastlanmıştır.

II. Maarif Şûrası (15-21 Şubat 1943)

- Tarih eğitimi ile ilgili yapılan görüşmeler ve alınan kararlara ilk ve yoğun olarak 1943 yılında toplanan İkinci Millî Eğitim Şûrası'nda rastlanmıştır.
- Sözü edilen şûranın İkinci Dünya Savaşı'nın sürdüğü yıllarda yapılmış olması ve burada tarih derslerine ve eğitime özellikle odaklanması dikkate değerdir.
- Bu yıllarda “millîlik” düşüncesinden tamamen vazgeçilmemişse de ağırlık “hümanizm” düşüncesine verilmiş, bir kültür girişimi olarak Türk hümanizması yaratma çerçevesinde bu yıllarda eğitimin temel hedefi “iyi yurttaş” yetiştirmek olmuştur. (Alaslan, Şimşek, & Çamdeviren, 2012, s. 200)
- Bu kapsamda Millî Eğitim Şûraları'nda tarih dersi ile ilgili olarak tarih müfredatı, tarih öğretmenlerinin eğitimi, tarih öğretiminin araçları, tarih dersi saatleri hakkında görüşmeler ele alınmıştır. (MEB, II. Milli Eğitim Şûrası)

- Bu şûrada, tarih eğitimi program-ders kitapları ve öğretmen eğitimi âdeta revize edilmek istenmiştir.
 - Şûrada çok çarpıcı tartışma ve kararların alındığı görülmüştür;
1. Öğrencilerin yaş, pedagojik durum ve duygularının dikkate alınması,
 2. Medeniyet tarihine ağırlık verilmesi,
 3. İlkokullarda tarih ders içeriğinin çok gereksiz detaylardan arındırılması,
 4. Türk tarihinin bütünlüğü içinde olayların sebep ve sonuç ilişkilerini ortaya koyacak ve millî bir tarih şuuru ve perspektifi kazandıracak şekilde ele alınmasına ilişkin olduğu görülmüştür (II., IV. ve XII. Maarif Şûraları).

- İkinci Millî Eğitim Şûrası'nda tarih dersi müfredatı ile ilgili olarak görüş bildiren Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü Ruhbilim Öğretmeni Ziya Talat olduğu görülür;

“Bütün ders müfredatlarında olduğu gibi tarih derslerinin de müfredatında da öğrenciler cansız bir varlık olarak düşünölmekte, öğrencinin zihnî gelişimi ve yaşı dikkate alınmadan program hazırlanmaktadır. Bu da derslerde verimi düşürmektedir. Çocuklar ilk ve ortaokulda gözleriyle gördüklerine ve kulaklarıyla işittiklerine inanır, lisede ise hisler ve duygularla hareket eder. Bu açıdan ortaokul müfredatındaki aynı konuların lisede de genişletilerek tekrarlanması doğru değildir... İnsan ruhunu merkez ve bilgiyi onun etrafında dönen bir peyk yapalım.” şeklinde görüşlerini belirtmiştir. (MEB, II. Milli Eğitim Şûrası)

- Tarih programlarının düzenlenmesine ilişkin diğ er bir öneri ise Prof. Dr. Ömer L tfi Barkan’a aittir;

“...Son yıllarda Türkiye’de gerek tarih anlayış tarzımızda ve gerekse muhtelif sınıflara ait tarih kitaplarının hazırlanış usullerinde bazı yenilikler yapılmıştır. řu halde tarih program ve kitaplarında yapılması gerekli değışiklikler ufak tadil ve tashihler değıil, esaslı reformlar olmalıdır. Tedrisat sistemimizde böyle mühim bir boşluğun doldurulması için gerçekleştirilmesini bir  lk  bildiğimiz bu reform ise liselerimizde tarih derslerini çok geniş manada bir medeniyet tarihi şeklinde okutabilmek için lüzumlu tedbirlerin alınmasından ibarettir. Medeniyet tarihi müfredatlara yansıtılmalı, hadiselerin kültür, sosyal, iktisadi sebepleri ve sonuçları anlatılmalı ve yetişecek tarih öğretmenleri de bu tarzda eğitim almalıdır.” (MEB, II. Milli Eğitim şûrası, s. 241)

- 1940'ların ilk yarısında daha eğitim ve öğretimde çocuk merkezli anlayışlar yeni yeni literatüre hâkim olmaya başlamasına rağmen II. Maarif Şûrası'nda tarih müfredatının ve ders kitaplarının öğrencilerin bilişsel gelişimlerine nasıl uygun düzenlenmesi gerektiği konuları işlenmiştir. (Alaslan, Şimşek, & Çamdeviren, 2012, s. 220-221)
- Bu şûrada tarih ders kitaplarının barış eğitime katkı sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesi teklifini Sadrettin Celal Antel, Milletler Cemiyeti'nin Cooperation Intellectuelle (Entelektüel İş Birliği) komisyonunun tespit ettiği esasları hatırlatarak yapmıştır. (MEB, II. Milli Eğitim Şûrası, s. 224)

Cooperation Intellectuelle Şartları

- 1. Sadece gerçek olan olayları yazmak
- 2. Herkes tarafından kabul edilen hukuk prensipleri dışında bir devletin suçluluğu ve suçsuzluğu hakkında kesin hüküm vermemek
- 3. Yabancı bir millete karşı doğrudan ya da dolaylı olarak nefret, kin ve intikam hislerini aşılayacak sözler kullanmamak
- 4. Savaşlar hakkında bütün gerçekleri söylemek, savaşın zararlı niteliği, felaketli sonuçları hakkında açıklamalar yapmak, savaşın getirdiği barışın devamlı bir barış olamayacağı fikrini aşılama
- 5. Milletler arasındaki ilişkileri barış yoluyla çözmeye çalışan örgütlerden söz etmek
- 6. Sosyal, ahlâkî, askerî erdemleri yalnız bir millete indirgememek. (MEB, II. Milli Eğitim Şûrası, s. 225)

- 1949 yılında toplanan Dördüncü Maarif Kongresi'nde aynı sorunların dile getirildiği saptanmıştır.
- Bu durum da akıllara II. Maarif Şûrası'nda tarih müfredatı ile ilgili alınan kararların uygulama aşamasına geçirilemediğini akla getirtmiştir.

IV. Maarif Şûrası (22-31 Ağustos 1949)

- Bakanlık Müfettişi olan Tarık Asal'ın yaptığı 54 kişiden oluşan bir tarih eğitimi komisyonu toplanmıştır.
- Komisyon raporu sonucunda tarih ders kitapları ile ilgili olarak tarih (ve coğrafya) kitaplarının sonuna sözlük eklenmesi ve kitapların sonuna bibliyografya konulması önerisi getirilmiştir. (MEB, IV. Milli Eğitimi Şûrası)
- Şûranın gündeminde 1948-49 ders yılından itibaren uygulanmaya başlanan ilkokul programı, yeni ortaokul programı projesi, lise ders konularının tespiti, ortaokullara ve liselere öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okulu teşkilatının ihtiyaçlara göre düzenlenmesi bulunuyordu (Dördüncü Milli Eğitim Şûrası)
- 1949 gibi eğitim programlarının düzenlenmesinde fazlasıyla “konu merkezli” davranılan bir dönemde “öğrenci merkezli” bir program ve eğitim anlayışının temel gereksiniminin tarih dersi için dile getirilmiş olması önemlidir. (Alaslan, Şimşek, & Çamdeviren, 2012, s. 204)

- İhsan Üngüt, ilkokullarda tarih kitaplarının çok gereksiz detaylarla dolu olduğunu, öğrencilere bu kadar yüklü programın verilmemesini ve komisyonun hazırladığı raporda da buna çözüm getirilmediğini söyle dile getirmiştir:

“Bu müfredat ve bu kitaplar çocuklarımıza asla bir tarih zevki ve tarih sevgisi vermiyorlar. Bu antipati lisenin son sınıfına kadar da devam ediyor. Eğer bu müfredat programını tetkik edecek olursak görürüz ki lisenin üç sınıfında vermek istediğimiz malumatı, ilkokulun iki sınıfında vermeye çalışıyoruz. Biz eğer tarihi ilkokullarda böyle kül halinde okutmaya kalkışırsak, maddeten onlara bir şey öğretemeyeceğiz demektir... Bunun için mutlaka müfredat programını değiştirmeliyiz. Bunu ıslah etmek elimizdedir. Bundan sonra da çocukların anlayacağı ve seveceği şekilde güzel kitaplar yazmalıyız... Eğer sevdiremezsek okutamayız...” (MEB, IV. Milli Eğitimi Şûrası, s. 255)

- Bu şûranın gündeminde yer alan eğitim ve öğretimde dayanan demokratik esasların gözden geçirilmesine yönelik gündem maddesiye oldukça dikkat çekiciydi.
- Bu konu, heyet-i ilmiye toplantıları ve daha önce yapılan milli eğitim şûralarının gündemine hiç alınmamıştı.
- Bu konuya şûrada ayrılan yer, bir rastlantıdan çok, o dönem Türkiye'sinin koşullarıyla ilgili gözüküyordu.
- Çok partili yaşama geçiş sonrası iktidar mücadelesinin kızıştığı bir ortamda toplanan bu şûra, eğitim ve öğretimde dayanan demokratik ilkelere ilişkin hazırladığı raporla ve bu rapor çerçevesinde alınan kararlarla, yeni siyasal koşulların gereksediği eğitim sisteminin nasıl kurulacağını göstermeye çalışıyordu.
- Çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'nin yapılandırılması sırasında önemli ve belirleyici bir misyonun öznesi olan eğitim, İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde çok partili siyasal yaşama geçilirken de yine benzer bir misyonla donatılıyordu (Akgül, 2020, s. 636-637)

Demokrat Parti Dönemi (1950-1960)

DP döneminde, iki milli eğitim şûrası toplanmıştır;

- 4 – 14 Şubat 1953 tarihleri arasında çalışan Beşinci Milli Eğitim Şûrası
- 18 – 23 Mart 1957 tarihleri arasında çalışan Altıncı Milli Eğitim Şûrası.

V. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI

1. Toplanma Tarihi: 04-14 Şubat 1953
2. Şûra Gündemi:
 - 1- Okul öncesi öğretim ve eğitimin anaokulları için hazırlanmış olan program ve yönetmeliğin incelenmesi
 - 2- İlkokullarda sağlık konusu ile ilgili alınması gerekli tedbirlerin tespiti
 - 3- Özel eğitime muhtaç çocuklar için hazırlanmış olan raporun, yetiştirme yurtlarına ait yönetmeliklerin incelenmesi ve korunmaya muhtaç çocuklar hakkındaki kanunun gözden geçirilerek değişiklik gerektiren kısımlarının araştırılması
 - 4- İlköğretim Kanunu tasarısının incelenmesi ve mecburi ilköğretimin planlanması
 - 5- İlkokul programının yeniden gözden geçirilmesi
 - 6- Yeni İlkokul Yönetmeliği tasarısının incelenmesi
 - 7- İlkokullara öğretmen yetiştirilmesi, öğretmen okulları ile köy enstitüleri yeni öğretim programı ve meslekte olgunlaşma konularının incelenmesi
 - 8- İlkokul öğretmenlerini ilgilendiren diğer konular ve genel olarak ilköğretim sorunları
3. Dönemin Millî Eğitim Bakanı : Tefik İLERİ
4. Şûra Başkanlık Divanı :
 - 1- Tefik İLERİ
 - 2- Reşat TARDU
 - 3- Bekir TÜRK
 - 4- Ord. Prof. Kazım İsmail GÜRKAN

Şûrada Alınan Kararlar

- 1- İlkokul programının amaç ve ilkeleriyle içeriği arasında ahenk sağlanması
- 2- Toplu öğretim anlayışının ikinci devrede de hâkim olması
- 3- Aylık ve yıllık saatlerin kullanılmasında esneklik sağlanması
- 4- Programların yaygınlaştırılmadan önce denenerek geliştirilmesi karara bağlanmıştır.

Ayrıca; İlköğretim Kanun Taslağı üzerinde görüşmeler yapılmıştır.

VI. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI

1- Toplanma Tarihi : 18-23 Mart 1957

2- Şûra Gündemi :

1. Mesleki ve Teknik Öğretim

a) Erkek Teknik Öğretim

b) Kız Teknik Öğretim

2. Halk Eğitim

3- Dönemin Millî Eğitim Bakanı Prof.Dr. Ahmet ÖZEL

4- Şûra Başkanlık Divanı:

Prof. Dr. Ahmet ÖZEL

Osman Faruk VERİMER

Prof. Dr.İzzet BİRAND

Prof.Dr. İlhami CİVANOĞLU

Prof. Fehim FIRAT

Şûrada Alınan Kararlar

1. Yapı ve sanat enstitülerinin 1. devrelerinin ilk iki sınıfında atölye çalışmalarının o yaş çocuklarının özelliklerinin dikkate alınarak azaltılması
2. Enstitü kısımlarının öğrenim sürelerinin üç yıla çıkarılarak sanat lisesi hâline getirilmesi
3. Bu okulların programlarının gözden geçirilerek, Yabancı Dil, Müzik, Beden Eğitimi derslerine de yer verilmesi
4. İlkokul mezunları için çırak okulları açılması
5. Teknikerlerin sorumluluk ve görevlerini tespit eden mevzuatın yeniden ele alınması
6. Gündüz tekniker okullarının 2 yıl, akşam tekniker okullarının 3 yıl öğrenim süresinin olması
7. Bu okullarda günün ihtiyaçlarına göre şube açılması.

- Demokrat Parti iktidarı süresince beş ayrı hükümet kurmuş, bu hükümetlerin hepsinin başında Başbakan sıfatıyla Adnan Menderes yer almıştır.
- On yıllık iktidar süresince Millî Eğitim Bakanları ise sırasıyla şunlardır;
 - Avni Başman,
 - Tevfik İleri,
 - Prof. Rıfkı Selim Burçak,
 - Celal Yardımcı,
 - Prof. Ahmet Özel ve
 - Atıf Benderlioğlu.

- İkinci ve üçüncü Menderes kabinesinde eğitimle ilgili olarak program kapsamında tespitler yapılmış, ancak dördüncü ve beşinci Menderes kabinesi hükümet programında eğitime yer verilmemiştir. (Tangülü, 2012, s. 394)
- DP tarihi yazınında, 1950 – 1954 yılları arasını kapsayan dönem DP’nin “altın yılları” olarak değerlendirilmekte, 1954 – 1957 yılları arası dönem belli sorunlar baş göstermiş olsa da yine DP’nin başarılı dönemi olarak anılmakta; 1957 sonrası dönemse DP’nin çöküş dönemi olarak nitelenmektedir (Akgül, 2020, s. 638-639)

- Tarih ders kitaplarında Sovyetler Birliği'nin hem adı hem de sıfatlandırılması Atatürk - İnönü ve DP dönemlerinde farklılık göstermektedir;
- Atatürk dönemi tarih ders kitaplarında Sovyetler birliğine daha çok yer verilmektedir. Tarih ders kitaplarında, dünya konjektörünün de bir gereği olarak Atatürk döneminde Sovyetler Birliği'ne dostane atıflarda bulunmaktadır
- Konjektörün değişmesi ve karşıt kutuplarda yer alınması sonucu İnönü döneminden başlayarak bakış değişmiş ve Sovyet Rusya “diktatörlük” olarak anılmaya başlamıştır.
- Demokrat Parti dönemi kitaplarında kullanılan dil, zamanın iç ve dış dinamiklerinin de etkisiyle daha sert bir söylem halinde yansımıştır. (Şahin & Soysal, 2018, s. 332)

İnönü Dönemi Tarih Ders Kitapları

- Tarih ders kitaplarında Sovyet/Rus İmgesinin Milli Şef olarak da anılan İsmet İnönü döneminde farklılaştığı görülmektedir.
- Bu dönemde Türk Tarihi ve Tetkik Cemiyeti tarafından hazırlanmış olan tarih derslerine son verilmiş; Şemsettin Günaltay, Cavid Baysun, Enver Ziya Karal, Arif Müfit Mansel ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı kitaplar okutulmaya başlanmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bir komisyona yazdırılan 1945 tarihli tarih ders kitabında “Rusya, Osmanlı Devletinin yükselme zamanında Avrupa’da Türklüğe ilk zarar veren devlet”, “denizlere ve Orta Avrupa’ya doğru yayılmak istediği için Osmanlıya zarar veren devlet” olarak betimlenmiştir. (Şahin & Soysal, 2018, s. 335)

Demokrat Parti Dönemi Tarih Ders Kitapları

- İkinci Dünya Savaşı sonrası [...] Demokrat Parti, yeni oluşan dünyanın öncü ülkesi Amerika Birleşik Devletlerinin politikaları ile birçok yönden örtüşen adımlar atmaya başlayan bir iktidardır.
- Bu nedenle Türk tarih ders kitaplarında Sovyetler Birliği imgesi de değişmeye başladı.
- Unat ve Su'nun yazdığı ortaokul tarih ders kitabında İkinci Dünya Savaşı sonrası Rusya'nın işgal ettiği Avrupa ülkelerinde, kendi devlet sistemini zorla kabul ettirerek ve onları baskı altında tutarak Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın çalışmalarını güçleştirmeye başladı; dünya barışını yeni bir tehlikeye düşmekten korumak ve Rus etkisinin daha fazla yayılmasını önlemek için ABD'nin yeniden birtakım önlemler almak lüzumu duyduğu ifade edilmiştir. Bu amaçla ABD'nin Birleşmiş Milletler ülküsüne bağlı kalan milletlere kendilerini savunabilmeleri için silah yardımı da yapmaya başladığı, bu yardımdan faydalanan Yunanlıların ülkelerini komünist etkisi altına düşmekten kurtardıkları belirtilmiştir.
- Demirperde denilen ve hür milletlere kapalı tutulan bir hududun arkasında komünist rejimini kökleştirmeye ve dünyaya yaymaya çalışarak demokrasi için bir tehlike olmaya başladığının altı çizilmiştir (Şahin & Soysal, 2018, s. 336)

- İnönü ve Demokrat Parti dönemlerinde tarih ders kitaplarında Osmanlı Devletine en büyük zarar veren ve zor durumda bırakan devletin Rusya olduğu imajının dikkatle vurgulandığı görülmektedir.
- Buna göre, Rusların sürekli sıcak denizlere inme istediği ve yol güzergâhı üzerindeki Osmanlı topraklarını hedef haline getirdiği ve asimilasyon politikası izlediği açıkça belirtilmiş olup, Osmanlı Devleti için Rus çarının “hasta adam” tiptemesi imajına vurgu yapılmıştır.
- Rusların Panslavizm politikası ile Osmanlı topraklarını bölen ve Osmanlı Devletinin Ermeni sorununun baş aktörü olan Rusya imajına ilaveten, sosyalist devrim ile değişen Rusya ve İkinci Dünya Savaşı ve sonrası özellikle “Soğuk Savaş döneminde” olumsuz algılanan Rusya ile Sovyetler Birliği’nin parçalanma sürecindeki Rusya imajı Türk tarih ders kitaplarında ilgili literatüre paralel olarak belirtilmiştir (Şahin & Soysal, 2018, s. 338)

	Adı	Sıfatı (Devlet Yönetim Biçimi)
Atatürk Dönemi	“Rusya Sovyetli Federatif Sosyalist Cumhuriyeti” “Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı” “Rus Sosyalist Sovyetli Federatif Cumhuriyet” “Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti”	
İnönü Dönemi	“Rus Sovyetler Federatif Sosyalist Cumhuriyeti” “Rus Sovyetli Sosyalist Devleti” “Rusya Sovyetli Federatif Sosyalist Cumhuriyeti” “Sovyetli Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği”	“bolşevik” “komünist” “komünist rejim” “yeni Rusya” “Bolşevik Rusya”
Demokrat Parti Dönemi	“Sovyet Rusya” “Sovyet Cumhuriyetleri” “Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği” “Sovyet Sosyalist Şuralar Cumhuriyeti”	“Bolşevik Rus” “Rusya” “Bolşevik Ruslar” “sosyalist” “Demirperde” “sözde halk cumhuriyeti” “kıızıl” “kıızıl diktatörlük” “fert hürriyetlerini zincirleyen” “sömürge imparatorluğu”

- Demokrat Parti iktidarı her ne kadar tarih eğitimini milli bir temele oturtamasa da gerek Türk tarihi konularının genişletilmesi, gerekse Türk Tarih Tezi'ni muhafaza etmesiyle olumlu bazı gelişmeleri de sağlamıştır.
- Tarih ders kitaplarında göze çarpan bir başka husus ise uluslararası ilişkilerin tarih eğitimine yansıdığıdır.
-
- 1953 Ortaokul ders kitabında ABD tarihine 25 sayfa ayrılması o dönem Türkiye-ABD ilişkilerinin sıcaklığı ve yoğunluğunun tarih öğretimini nasıl etkilediğini göstermesi bakımından ilginç bulunmuştur. (Köremez, 2005, s. 119-125)

- **Atatürk dönemi tarih ders kitaplarında konuların dağılımı;**

Türk Tarihi % 60, Roma Tarihi % 14, Eski Yunan % 14, Eski Anadolu % 6 ve diğer konular % 6 şeklinde olmuştur.

- **Milli şef döneminde, tarih ders kitaplarında konuların dağılımı;**

Yunan Tarihi % 40, Roma Tarihi % 40, Eski Anadolu Tarihi % 8, Türk Tarihi % 6, diğer konular ise % 8 şeklinde olmuştur. (Köremez, 2005, s. 43)

- **1947’de yazılıp 1976 yılına kadar okutulan Lise I Tarih Kitabının konu dağılımı;**

Türk Tarihi %4, Eski Anadolu Tarihi %8, Yunan Tarihi %40, Roma Tarihi %40, diğer konular %8 (Köremez, 2005, s. 122)

1950-59 Yılları Arası Lise Tarih Ders Programları

- 1952 yılından itibaren 1949 yılında alınan Liselerin 4 yıla çıkarılması kararı uygulanmaya başlanmıştır.
- Bu doğrultuda Lise 4 Sınıf Edebiyat Bölümünde haftada 2 saat olmak üzere Tarih Öğretiminde görünürde bir artış olmasına rağmen toplam ders saati içinde tarih derslerinin yüzdesinin düştüğüne şahit olmaktayız.
- 1949 yılı Lise programlarına göre Tarih Derslerinin toplam ders saatine oranı Lise1-2. Sınıflarda % 6.9, 3. Sınıflarda Fen Bölümü'nde % 12.5, Edebiyat Bölümünde % 8.8 iken, 1952 yılına gelindiğinde Liselerin 4 yıla çıkarılmasına rağmen bu oran tüm sınıf ortalamasında % 6.2 olarak gerçekleşmiştir. (Köremez, 2005, s. 127-128)

- Liselerin dört yıla çıkarılma kararının Demokrat Parti döneminde uygulanmaya başlanması ile birlikte lise IV. Sınıf tarih ders programı oluşturulmuştur.
- Bu programda yeni ve yakın çağa ait siyasi ve sosyal meselelerin ele alınması hedeflenmiştir.
- Dördüncü sınıf konuları arasında İnkılap Tarihi konuları yoktur.
- 1952 lise tarih programı genel olarak incelendiği zaman 1938 lise programından çok da farklı olmadığı görülmektedir.
- Demokrat Parti iktidarının tarih eğitimindeki millileşme çabalarının tarih ders programlarına çok da yansımadağı görülmektedir.
- Çünkü hümanist tarih anlayışı bütün yönleriyle etkisini sürdürmektedir.
- Millileşme gayretlerinin göze çarpan tek ürünü ise Türk tarihi konularının eskiye oranla çok küçük oranda artırılmış olmasıdır.
- Konular Lozan Antlaşması'ndan başlayarak siyasi, hukuki, eğitim, kültür ve toplumsal alanda inkılaplarla devam edip Demokrat Parti dönemiyle sona ermektedir.
- Programın sonuna Demokrat Parti dönemiyle ilgili konular eklenmiştir.
- Demokrat Parti iktidarı dönemindeki diğer programlarda görüldüğü gibi bu programda da Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi konuları son derece geniş bir şekilde yer almaktadır. (Köremez, 2005, s. 127-128)

1950 - 1951 ÖĞRETİM YILI KİTAPLARI (Tangülü, 2008, s. 110-111)

İLKOKUL DÖRDÜNCÜ SINIF

Tarih:	Yeni Okuma Kitabı IV	<i>Celâl Sıtkı Gürler</i>	ve Bir Yayınevi	40	Yardımcı
	İlkokul için Tarih IV	<i>Faik Reşit Unat - Kâmil Su</i>	İst. Güven Yayınevi. . . .	80	Yardımcı
	Çocuklara yardımcı Tarih		M. Eğ. B. Yayınevleri	60	
	Dersleri IV.	<i>Zuhuri Danışman . Himmet Akın . .</i>	Kanaat Kitabevi	60	Yardımcı
	Tarih Özeti IV.	<i>İ. Hakkı Talas - Sıtkı Dinç</i>	Güven Yayınevi Cağaloğlu Yokuşu Narlı bahçe sokak No. 11 İstanbul	30	Yardımcı

İLKOKUL BEŞİNCİ SINIF

Tarih:	İlkokul için Tarih V	<i>Faik Reşit Unat - Kâmil Su</i>	ve Bir Yayınevi	40	Yardımcı
	Tarih Özeti V.	<i>İ. Hakkı Talas - Sıtkı Dinç</i>	M. Eğ. B. Yayınevleri	100	
			Güven Yayınevi Cağaloğlu Yokuşu Narlı bahçe sokak No. 11 İstanbul	40	Yardımcı

1953-1954 İlkokul Kitaplarının Listesi

(Tangülü, 2008, s. 113-114)

İLKOKUL DÖRDÜNCÜ SINIF

Tarih:	İlkokul İçin Tarih IV.	Faik Reşit Unat - Kâmil Su	M. Eğ. V. Yayınevleri	60
Yurttaşlık	İlkokul Yurttaşlık Bilgisi IV	Faruk Kurtuluş	M. Eğ. V. Yayınevleri	45
Bilgisi:	Türk Ahlâkının İlkeleri	Tezer Taşkıran	M. Eğ. V. Yayınevleri	10

İLKOKUL BEŞİNCİ SINIF

Tarih:	İlkokul İçin Tarih V.	Faik Reşit Unat - Kâmil Su	M. Eğ. V. Yayınevleri	1
Yurttaşlık	Yurttaşlık Bilgisi V	Fikriye Sünuhi Arsan	M. Eğ. V. Yayınevleri ve İnkı- lâp Kitabevi İstanbul.	55 Yardımcı
Bilgisi: [**]				

[*] Bu dersin esas ders kitabı olmadığından yardımcı kitaplarından biri seçilmek suretiyle ihtiyaç karşılanacaktır.

[**] Bu dersin esas ders kitabı okutulmaktan kaldırılmış olduğundan yardımcı kitaplardan biri seçilmek suretiyle ihtiyaç karşılanacaktır.

1954 - 1955 ÖĞRETİM YILI İLKOKUL DERS KİTAPLARI

İLKOKUL DÖRDÜNCÜ SINIF

(Tangülü, 2008, s. 116)

Tarih:

İlkokul İçin Tarih IV.	Faik Reşit Unat - Kâmil Su	M. V. Yayınevleri	60
Tarih IV.	Zuburi Danışman	M. V. Yayınevleri	70
Tarih Dersleri IV.	Faik Reşit Unat - Kâmil Su	M. V. Yayınevleri ve Kanaat Yayınları T.L.Ş. Narlıbahçe Sok. No. 19 İst.	70
Tarih IV.	F. Kurtuluş - O. Kurtuluş	M. V. Yayınevleri ve Nebioğlu Yayınevi İstanbul	70
Tarih IV.	F. Işın - C. Yener - A. Aslaner	M. V. Yayınevleri ve Ahmet Halit Yaşaroğlu Kitapçılık ve Kâğıtçılık T.L.Ş. İstanbul	60
Tarih IV.	Niyazi Akşit - Osman Eğilmez	Remzi Kitabevi İst.	70
Tarih IV.	Ekrem İnal - Rakım Çalapala	M. V. Yayınevleri ve Atlas Yayınevi Nuruosmaniye İstanbul	70
Tarih IV.	Hilmi Oran	M. V. Yayınevleri ve İnkılâp Kitabevi İst.	75
Tarih IV.	H. Akın - M. Çağatay Uluçay	Remzi Kitabevi İst.	65
Tarih Bilgisi IV.	Halit Tanyeli	M. V. Yayınevleri ve Çeltüt Matbaası İst.	95
Tarih IV.	Ziya Şölen - Sabahattin Arıç	M. V. Yayınevleri ve Ders Kitapları T.L.Ş. İst.	60
Yurttaşlık Bilgisi:	İlkokul Yurttaşlık Bilgisi IV.	M. V. Yayınevleri	45
	Türk Ahlâkının İlkeleri	M. V. Yayınevleri	10
	Yurttaşlık Bilgisi IV.	M. V. Yayınevleri ve İnkılâp Kitabevi İst.	50
	Yurttaşlık Bilgisi IV.	M. V. Yayınevleri ve Nebioğlu Yayınevi İstanbul	50
	Yurttaşlık Bilgisi IV.	M. V. Yayınevleri ve Ders Kitapları T.L.Ş. İst.	50

- Demokrat Parti savunduğu ideolojinin de etkisiyle tarih eğitimi milli bir zemine oturtmak istemiştir.
- Bunu gerçekleştirmek için gerek tarih ders programlarında gerekse tarih ders kitaplarında birçok değişiklik yapılmıştır.
- Demokrat Parti iktidarının tarih ders programlarında yaptığı değişiklikler milli şef dönemi ders programlarıyla karşılaştırıldığında, aralarında yapısal bir farklılık olmadığı görülmektedir.
- Uygulamaya konulan dört farklı tarih ders programı da arzu edilen milli tarih anlayışından çok uzaktadır. Bu yönüyle mesele ele alındığında Demokrat Parti dönemini- tarih eğitimi açısından- milli şef döneminin devamı olmaktan kurtulamadığını rahatlıkla söyleyebiliriz.
- Her ne kadar Türk tarihi konuları nispeten artırılsa da hümanist tarih eğitimi anlayışının temelini oluşturan Eski Yunan ve Roma tarihi konuları ağırlıklarını aynen korumuşlardır.
- Haftalık ders saati noktasında da Demokrat Parti döneminde önceki dönemlerle kıyaslandığında bir farklılık görülmemektedir.
- Liselerin dört yıla çıkartılmasına rağmen bu konuda bir artışın olmaması da dikkate şayandır.
- Tarih ders kitapları ele alındığında da Demokrat Parti döneminin milli şef döneminden pekte farklılık göstermediği anlaşılmaktadır.
- Her ne kadar millileşme çabaları tarih ders kitaplarına nispeten yansısı da hümanist yaklaşım kitaplardaki önemini kaybetmemiştir. (Köremez, 2005, 119-125)

- Ayrıca daha önceki iktidarlar döneminde olduğu gibi Demokrat Parti iktidarı da kendine meşruiyet kazandırmak için tarih ders kitaplarını kullanmıştır.
- Bunu bu dönemdeki tarih ders kitaplarındaki Demokrat Partiyi ve lideri Adnan Menderes'i öven ifadelerden anlamaktayız.
- Demokrat Parti'nin çok büyük bir halk desteğiyle tek başına iktidara gelmesine rağmen, neden tarih eğitimi alanında arzuladığı köklü değişimi yapamadığı sorusunun cevabını bulmak son derece güçtür.
- Ama buna rağmen yaptığımız araştırmalar bize bu konuda bazı fikirler vermektedir;
 - Demokrat Parti içinde kendisine yönelik tepkilerin olabileceğini düşünerek köklü değişiklikleri yapmamış olabilir.
 - Eğer böyle bir değişiklik yaparsa bunun batı karşıtı ve modernleşmeye aykırı bir tutum olacağı endişesinden hareketle böyle bir yaklaşım içinde olma ihtimali son derece yüksektir.
 - Zaten 1960 ihtilali de Demokrat Parti'nin endişelerinde çok da haksız olmadığını bize göstermektedir.
 - Bu endişelere rağmen yapılan değişikliklerin ise dengeli ve ihtiyatlı bir yaklaşımın ürünü olduğunu söylemek çok da yanlış sayılmaz. (Köremez, 2005, s. 119-125)

- Sonuç olarak, Demokrat Parti tarih eğitimini mili bir zemine taşıma gayreti içerisinde olsa da milli şef dönemi tarih eğitim anlayışının devamı olmaktan kurtulamamıştır.

Alaslan, F., Şimşek, A., & Çamdeviren, Ş. (2012). Türk Maarif (Eğitim) Şûralarında Tarih Eğitimi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 2(2), 189-225.

Akgül, L. H. (2020). Demokrat Parti Döneminde Milli Eğitim Şûraları. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 34(2), 631-647.

Köremez, B. (2005). *Demokrat Parti Dönemi Liselerde Tarih Eğitimi Üzerine Bir Araştırma*. Konya: Selçuk Üniversitesi Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Şahin, M., & Soysal, M. (2018). Türkiye'de Tarih Ders Kitaplarında Sovyet/Rus İmgesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(61), 332-339.

Tangülü, Z. (2008). *Demokrat Parti Dönemi'nin İlköğretim Politikaları (1950-1960)*. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Tangülü, Z. (2012). Demokrat Parti Dönemi Eğitim Politikaları (1950- 1960). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 389-410.